

METODE V ZGODOVINOPISJU

Za oblikovanje vednosti o preteklosti je temeljnega in odločilnega pomena vir. Viri pa ne govorijo sami od sebe, govorijo le toliko, kolikor jih mi vprašamo. Odgovore na vprašanja, ki jih postavljamo virom pa dobimo z metodami.

Metoda je nek znanstveni način. Za znanstveno metodo je bistveno, da mora biti predvidljiva. Metode so postopki, ki so sklop intelektualnih postopkov, s katerimi pač nekaj ugotavljamo. Ena metoda so npr. poskusi, eksperimenti, pa npr. tudi opazovanje. So pa še druge metode, kot npr. ANALIZA, ki je ena od temeljnih metod, potem imamo tudi primerjavo. Nato pa potegnemo neke klasifikacije, to pa so že neke višje oblike. Obratno od analize pa je SINTEZA.

To so take metode, ki so bolj ali manj skupne vsem znanostim. To, kar je tipično za zgodovinsko metodo je:

1. RAZNOVRSTNOST: pri svojem delu uporabljamo zgodovinarji zelo številne metode, ki so odvisne od narave virov – viri so zelo različni in ne moremo se vsakega vira lotit z istim načinom. Na drugi strani pa so metode odvisne tudi od vprašanj, ki si jih postavimo.
2. Cela vrsta metod pravzaprav ni specifično zgodovinskih, ampak izvirajo iz drugih znanosti.
3. Včasih v zgodovini nastopa kot metoda nekaj, kar je v neki drugi znanosti že rezultat znanstvene raziskave.
4. Metode nastajajo vedno na novo in sprejemajo se metode iz raznih drugih znanosti. Te metode so lahko tudi naravoslovne, večinoma pa so družboslovne.

Mati, veda zgodovinopisja je FILOLOGIJA, ki nam pomaga ugotoviti, kako je nek tekst avtentičen, originalen. Začnejo se iskati razlike med prepisi in originali ... Pojavila se je tudi estetska jezikovna norma. Najbolj znana taka analiza je pokazala, da je Konstantinova darovnica falsifikat – to je tista listina, s katero so papeži utemeljevali svojo sveto oblast.

Pomembna je tudi HISTORIČNA SHEMANTIKA, ki odkriva, kakšen pomen imajo besede v določenem kontekstu. Ponavadi mislimo, da pride preučevanje pristnosti tekstov v poštev samo pri starejših tekstih, pa to ni res – to ugotavljajo npr. tudi pri Hitlerjevih dnevnikih – ugotovili so, da je to ponaredek.

Ena metoda je tudi PRAVO – npr. 'Ali je Hitler prišel na oblast po pravni poti?'. Stvar je bila legalna. Pa tudi npr. 'Ali je bila slovenska osamosvojitve legalna?'. Šlo je po legalni poti.

Metoda, ki prihaja od zunaj in je tudi pomembna je tudi STATISTIKA

Pa tudi ANKETE – to je bolj etnološka metoda kot pa zgodovinska. Gre za tehniko pogovora. Taka metoda je izrazito primerna za vsebine, ki vsebujejo predvsem občutke, čustva, doživljanje posameznika (npr. delavca ...). Ti viri so zlasti pomembni za proučevanje življenjskih izkušenj – za zgodovino od spodaj, za ustno zgodovino, kjer se dobivajo informacije, ki jih drugje ni možno dobiti.

7.1 Različnost metod

Kaj so prave zgodovinske metode? Odgovora na to vprašanje pravzaprav ni, saj je odvisno od zgodovinarja, kako bo izbral vir in kako bo spraševal. Ni objektivnosti v zgodovini, če ne vemo po kakšni metodi in preko kakšnih virov smo prišli do ugotovitve.

Historične metode so fleksibilne, nastajajo na novo, so v veliki meri odvisne od fleksibilnosti zgodovinarja, nekatere vire pa se da obdelati čisto teoretično. Pa vendar se zgodovinar virov ne more naučiti na pamet, ampak se z izkušnjami utrdijo in dobijo.

Ko histografske metode prihajajo iz drugih znanosti, področij, jih je kljub temu treba adaptirati. Npr. tudi slovenski zgodovinarji ne moremo nikoli prenašati metod, ki jih razvijejo Francozi. Zelo pogosto je paradigma tista, ki preko zgodovinarja postavlja vprašanja in s tem vzpodbuja nastajanje novih metod.